

VII_ WPLYW ZMIAN POLITYCZNYCH I GOSPODARCZYCH PO 1989 ROKU NA STRUKTURĘ ZATRUDNIENIA.

Wpływ zmian politycznych i gospodarczych po 1989 roku na strukturę zatrudnienia | klasa 7:
https://www.youtube.com/watch?v=J9zj_CLVt5U

1. Struktura zatrudnienia

Dla analizy **struktury zatrudnienia** najczęściej przyjmuje się podział gospodarki na 3 główne działy:

- **rolnictwo** – wytwarzanie żywności w naturalny sposób, tj. poprzez uprawę roślin, chów i hodowlę zwierząt; także pozyskiwanie istniejących zasobów przyrody ożywionej, np. ryb i owoców morza (rybołówstwo) czy zwierzyny łownej i runa leśnego (łowiectwo, leśnictwo); ponadto rolnictwo dostarcza również surowców dla przemysłu (skóry, kości, drewna, biomasy);
- **przemysł** – wytwarzanie dóbr materialnych na dużą skalę; odbywa się poprzez pozyskiwanie surowców mineralnych oraz ich przetwarzanie, stąd podział na przemysł wydobywczy oraz przetwórczy; do przemysłu można też zaliczać budownictwo;
- **usługi** – nieprodukcyjna działalność człowieka mająca na celu zaspokojenie potrzeb innych ludzi lub firm, instytucji, organizacji; najczęściej dzielone są na usługi materialne (handel, naprawy, przewozy, turystyka, telekomunikacja, bankowość itp.) i niematerialne (edukacja, służba zdrowia, administracja, wojsko, policja, straż pożarna itp.).

W Polsce stale rośnie zatrudnienie w usługach i spada zatrudnienie w rolnictwie

Na początku lat 90. XX wieku struktura zatrudnienia w Polsce była w miarę wyrównana – w rolnictwie, przemyśle i usługach pracowało po ok. 1/3 ludności. Postępujące od tamtego czasu zmiany najbardziej wpłynęły na poziom zatrudnienia w rolnictwie i usługach.

W **rolnictwie** zatrudnienie do dziś systematycznie spada i jest to dobra tendencja. Nowoczesna, zmechanizowana produkcja rolna nie wymaga aż tak wielu rąk do pracy. Przed 1989 rokiem istniały u nas wielkie, państwowe gospodarstwa rolne (PGR-y), które często zatrudniały nadmiar pracowników. Gospodarstwa prywatne były zaś na ogół małe i słabo zmechanizowane, toteż pracować w nich musiało stosunkowo dużo osób. Obecnie rolnictwo w państwach rozwiniętych nastawione jest na **wysokotowarową produkcję** w dużych gospodarstwach specjalistycznych. W Europie Zachodniej w rolnictwie zatrudnionych jest zaledwie kilka procent pracujących. W Polsce wciąż jest to kilkanaście procent pracujących.

Dział **usług** rozwija się u nas bardzo dynamicznie. I to również jest dobra tendencja. W państwach wysokorozwiniętych udział zatrudnionych w tym dziale gospodarki przekracza 70%, a w Polsce dopiero zbliża się do 60%. Duże zatrudnienie w usługach świadczy o wysokim poziomie życia. Usługi mają wszak za zadanie zaspokajanie rozmaitych potrzeb człowieka. Zamożne społeczeństwa chętnie korzystają z różnorodnych usług, wydają na nie duże środki finansowe i przyczyniają się tym samym do dalszego ich rozwoju.

Struktura zatrudnienia w wybranych państwach Europy

Państwo/związek państw	Rolnictwo [w %]	Przemysł	Usługi
Austria	5,9	27,3	66,8
Białoruś	14,0	34,7	51,3
Republika Czeska	3,7	40,0	56,3

Francja	3,5	23,1	73,4
Grecja	11,5	22,4	66,1
Hiszpania	4,5	29,3	66,2
Holandia	3,1	20,1	76,8
Litwa	10,7	30,0	59,3
Niemcy	2,3	29,8	67,9
Norwegia	3,0	21,1	75,9
Polska	12,6	30,4	57,0
Federacja Rosyjska	10,2	27,4	62,4
Rumunia	30,1	31,8	38,1
Słowacja	4,2	39,5	56,3
Szwecja	2,3	21,7	76,0
Szwajcaria	4,0	22,5	73,5
Ukraina	19,4	24,2	56,4
Węgry	4,6	32,8	62,6
Wielka Brytania	1,4	22,4	76,2
Włochy	3,9	30,4	65,7
UNIA EUROPEJSKA	5,7	27,7	66,6

A

Podsumowanie

- Największe zatrudnienie w rolnictwie występuje na wschodzie Polski, a największe zatrudnienie w przemyśle – na południu, zwłaszcza na Górnym Śląsku. Usługi najlepiej rozwinęły się w dużych miastach.
- Głównymi przyczynami bezrobocia są:
  - wysokie koszty pracy (obciążenia podatkowe i socjalne);
  - postępująca mechanizacja i automatyzacja pracy;
  - nieodpowiednie wykształcenie bezrobotnych i brak chęci do przekwalifikowania się;
  - nieumiejętność dostosowania się pracowników do współczesnej gospodarki wolnorynkowej (mała elastyczność i mobilność).
- Głównymi skutkami wysokiego bezrobocia są rozmaite problemy społeczne (np. bieda, przestępczość).
- W Polsce bezrobocie pojawiło się po 1989 roku, kiedy to przeszliśmy na gospodarkę rynkową i trzeba było zamknąć wiele nierentownych zakładów pracy.